

P1: Nástroje veřejné podpory podnikového výzkumu a vývoje

Orgány veřejné správy a další pověřené veřejné instituce (ministerstva, výzkumné agentury apod.) jsou v současnosti vybaveny dvěma hlavními skupinami nástrojů, jimiž mohou intervenovat ve prospěch rozvoje podnikového VaV. Těmito hlavními skupinami jsou *státní rozpočtová podpora VaV* a *daňová podpora VaV*. Daňová podpora VaV je, jako poměrně nový nástroj veřejné podpory VaV v soukromých podnicích, v současnosti hojně využívána ve většině vyspělých zemí světa¹.

Státní rozpočtovou podporou VaV stát usiluje o spravedlivé a smysluplné dělení a alokaci veřejných finančních prostředků. Finanční podporou chce podnítit, urychlit či zefektivnit výzkumnou a vývojovou činnost. Přímé investice do VaV souvisí s ambicemi národních vlád rozvíjet a udržovat úspěšné a dostatečně robustní institucionální a lidské základny VaV. Vlády se při distribuci přímé veřejné podpory VaV opírají o komplexní legislativní zázemí a organizační soustavu pověřených orgánů (správce kapitol státního rozpočtu, samosprávné celky, agentury aj.). Žadatelé o finanční podporu VaV předkládají zmocněným orgánům výzkumné záměry a projekty k posouzení jejich formálních i obsahových kvalit. Hodnotící orgány jim, s přihlédnutím k objemu disponibilních zdrojů a vlastním prioritám, schválí (příp. neschválí) finanční podporu. U státní rozpočtové podpory obecně rozlišujeme dvojí podobu: *účelovou podporu* (v případě ČR sem spadají grantové projekty, programové projekty, specifický vysokoškolský výzkum, rozsáhlejší infrastruktura sloužící VaV) a *institucionální podporu* (v případě ČR se jedná o podporu dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace, podporu mezinárodní spolupráce ve VaV, podporu operačních programů VaV).

Daňová podpora VaV rozšiřuje nástroje finančních podpor z veřejných zdrojů. Podnikatelské subjekty provádějící VaV mohou být státem zvýhodněny při uplatňování vlastních zdrojů určených na VaV. Daňová podpora VaV obecně zahrnuje velmi pestré škálu nástrojů, jejichž kombinace se v jednotlivých ekonomikách různí. Skladba nástrojů daňové podpory VaV je přirozenou výslednicí odlišných tradic a širších strategických a konceptuálních rámců národních politik v oblasti podpory VaV.

Z existujících nástrojů daňové podpory VaV jsou v současnosti nejčastěji uplatňovány:

- i. **Odčitatelné neinvestiční výdaje na VaV od běžných příjmů.** Tento nástroj je využíván prakticky ve všech členských zemích EU a OECD. Východiskem plošných, neutrálních opatření je předpoklad, že hlavním smyslem investic je tvorba zisku, jež zdaňován je.
- ii. **Daňové dobropisy** (slevy na dani, tax credit). Jsou procentuálně stanovenými částkami od vypočtené daně, jež zůstává podnikatelským subjektům podporujícím VaV. Může být stanovena pevnou sazbou (*fix rate*), případně variabilní sazbou odvislou od přírůstku výdajů na VaV (*incremental rate*) plynoucí ze srovnání s referenčním obdobím. Opět jde o nástroj hojně užívaný v zemích EU a OECD.
- iii. **Odpočty od základu daně** spočívají ve snižování daňového základu o stanovený podíl výdajů na VaV.
- iv. **Zvláštní daňové pobídky** např. na podporu tvorby kvalifikovaných pracovních míst.
- v. **Daňové úlevy pro malé a střední podniky.**
- vi. **Urychlené odpisování investic souvisejících s VaV.**
- vii. **Osvobození od celních povinností** – např. při dovozu zařízení pro potřeby VaV.
- viii. **Snížení odvodů za pracovníky VaV.**
- ix. **Mechanismy garancí** za úvěry, leasing, akcie apod.
- x. **Zvýhodněné úvěry.**
- xi. **Podpora rizikového kapitálu.**
- xii. **Zvýhodněný pronájem nemovitého majetku** (infrastruktury) ve vlastnictví státu.

Podniky mohou pro své výzkumné a vývojové činnosti využít také **zahraniční veřejnou podporu**. V případě zemí EU se jedná o různé fondy zaměřené účelově na podporu výzkumu, vývoje a inovací.

¹ Více informací o podobě používané daňové podpory VaV v jednotlivých zemích OECD je k dispozici na následujícím odkazu: <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/rd-tax-incentives.html>

P2. Přehled daňové podpory VaV ve světě v roce 2022

Daňové pobídky pro výzkum a vývoj založené na výdajích			
Daňová úleva započitatelná proti dani z příjmů právnických osob			Daňová úleva, kterou lze uplatnit proti srážkové dani ze mzdy nebo příspěvkům na sociální zabezpečení
Nárok na daňový odpočet na výzkum a vývoj			
Objem	Rostoucí/hybridní	Daňová srážka na výzkum a vývoj	
Zdanitelné: Austrálie, Chile, Kanada, Spojené království (velké firmy) Nezdanitelné: Belgie (neslučitelné s daňovou srážkou), Dánsko (pouze deficitní), Francie, Irsko, Island, Itálie, Japonsko (objemový a speciální daňový odpočet na výzkum a vývoj), Kolumbie (obecný daňový odpočet a daňový odpočet pouze pro malé a střední podniky), Korea (investice), Maďarsko, Německo, Norsko, Nový Zéland (obecný daňový odpočet a daňový odpočet pouze v případě deficitu), Rakousko	Zdanitelné: Spojené státy (daňový odpočet na pevný, indexovaný základ a rostoucí pro zjednodušený daňový odpočet) Nezdanitelné: Japonsko (vysoká intenzita výzkumu a vývoje), Korea, Mexiko, Portugalsko, Španělsko	Nezdanitelné: Belgie, Brazílie, Chorvatsko, Česká republika (hybridní), Čína, Dánsko, Finsko, Jihoafrická republika, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko (daňová srážka na výzkum a vývoj, odečtení pro centra výzkumu a vývoje), Rumunsko, Ruská federace, Řecko, Slovensko (hybridní a objemová), Slovinsko, Spojené království (malé a střední podniky), Švýcarsko (kantonální úroveň – volitelné), Turecko (rostoucí)	Zdanitelné: Belgie, Francie, Maďarsko (výjimka a daňový odpočet, v praxi neslučitelné), Nizozemsko, Španělsko, Švédsko, Turecko
Nakládání s nevyužitými nároky			
Možnost vrácení peněz			
Austrálie (malé a střední podniky), Belgie (po pěti letech), Dánsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Kanada (malé a střední podniky), Kolumbie (malé a střední podniky), Německo, Nový Zéland (obecný daňový odpočet a daňový odpočet pouze v případě deficitu), Norsko, Rakousko, Spojené království (velké podniky)	Spojené státy (kompenzace daně ze mzdy pro některé začínající podniky – startupy), Španělsko (snížený, volitelný splatný daňový odpočet)	Polsko (daňová srážka na výzkum a vývoj – začínající podniky – startupy), Spojené království (malé a střední podniky)	Automatická refundace prostřednictvím mzdového systému (omezená na závazky PWHT a SSC)
Možnost převodu zůstatku			
Austrálie, Belgie, Chile, Francie, Irsko, Kanada, Kolumbie, Maďarsko, Nový Zéland (obecný daňový odpočet), Spojené království	Korea, Portugalsko, Spojené státy americké, Španělsko (nesnížený, nesplatný úvěr)	Belgie, Česká republika, Čína, Dánsko, Chorvatsko, Jihoafrická republika, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Ruská federace, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Turecko	Není relevantní
Ustanovení o preferenčních daňových pobídkách nebo výhodnější podmínky			
Malé s střední podniky (MPS)			
Austrálie, Francie (obecné daňové úlevy a daňové úlevy specifické pro spolupráci), Island, Japonsko (objem), Kanada (CCPC), Kolumbie	Korea, Portugalsko (začínající podniky – startupy), Spojené státy (kvalifikované malé podniky, některé začínající podniky – startupy)	Belgie, Chorvatsko, Polsko (daňová srážka na výzkum a vývoj – začínající podniky – startupy), Spojené království (MSP)	Belgie (mladé inovativní firmy), Francie (mladé inovativní podniky / mladé univerzitní podniky), Nizozemsko (začínající podniky – startupy), Španělsko (inovativní MSP)
Spolupráce			
Francie (daňové úlevy specifické pro spolupráci)	Island, Japonsko	Maďarsko	Belgie
Omezení daňových úlev na výzkum a vývoj			
Sazby daňových odpočtů závislé na prahové hodnotě			
Francie (obecné daňové úlevy), Kanada (CCPC)			Nizozemsko
Stropy pro vyšší způsobilých výdajů na výzkum a vývoj nebo hodnotu daňových úlev na výzkum a vývoj			
Výdaje na výzkum a vývoj: Austrálie, Dánsko, Francie (subdodavatelský výzkum a vývoj), Chile, Irsko (subdodavatelský výzkum a vývoj), Island, Kolumbie, Německo, Norsko, Rakousko (subdodavatelský výzkum a vývoj) Daňové úlevy na výzkum a vývoj: Itálie, Japonsko (objem a speciální výzkum a vývoj), Kolumbie, Maďarsko, Nový Zéland (obecný daňový odpočet a daňový odpočet pouze v případě deficitu)	Výdaje na výzkum a vývoj: Portugalsko (rostoucí) Daňové úlevy na výzkum a vývoj: Japonsko (rostoucí a vysoká intenzita výzkumu a vývoje), Korea (velké firmy), Španělsko, Spojené státy americké	Výdaje na výzkum a vývoj: Čína (subdodavatelský výzkum a vývoj), Chorvatsko, Švýcarsko (kantonální úroveň – volitelné), Turecko (subdodavatelský výzkum a vývoj) Daňové úlevy na výzkum a vývoj: Maďarsko (spolupráce ve výzkumu a vývoji), Velká Británie (MSP) Výdaje na výzkum a vývoj a daňové úlevy: Slovensko (daňová srážka na základě objemu)	Belgie, Francie, Maďarsko (výjimka a daňový odpočet, v praxi neslučitelné), Španělsko, Švédsko, Turecko
Ustanovení o zrychlených odpisech pro kapitál na výzkum a vývoj			
Belgie, Brazílie, Čína, Dánsko, Francie, Irsko, Litva, Ruská federace, Spojené království, Španělsko, Thajsko, Turecko			
Žádné daňové pobídky pro výzkum a vývoj založené na výdajích			
Bulharsko, Estonsko, Izrael, Kostarika, Malta, Lotyšsko, Lucembursko			

Zdroj: OECD R&D Tax Incentive Database, <http://oe.cd/rdtax>, duben 2023.

P3. Výstupy ČSÚ za oblast statistik vědy, technologií a inovací

Webové stránky:

Podnikový výzkum a vývoj

<https://csu.gov.cz/podnikovy-vav>

Výdaje státního rozpočtu na VaV

<https://csu.gov.cz/vydaje-statniho-rozpocetu-na-vav>

Daňová podpora výzkumu a vývoje v podnikatelském sektoru

<https://csu.gov.cz/danova-podpora-vav>

Inovace v podnicích

<https://csu.gov.cz/inovace>

Patenty a licence

<https://csu.gov.cz/patenty-a-licence>

High-tech sektor

<https://csu.gov.cz/hightech-sektor>

Publikace:

Publikace ČSÚ jsou volně dostupné na příslušných odkazech, nebo si je lze zakoupit v prodejně ČSÚ či prostřednictvím adresy: objednavky@csu.gov.cz

Ukazatele výzkumu a vývoje – 2023; Kód 211002-24

<https://csu.gov.cz/produkty/ukazatele-vyzkumu-a-vyvoje-2023>

Státní rozpočtové výdaje na výzkum a vývoj - 2023; Kód: 211001-24

<https://csu.gov.cz/produkty/statni-rozpocetove-vydaje-na-vyzkum-a-vyvoj-2023>

Licence na předměty průmyslového vlastnictví - 2023; Kód: 213002-24

<https://csu.gov.cz/produkty/licence-na-predmety-prumysloveho-vlastnictvi-2023>

Inovační aktivity podniků - 2020 až 2022; Kód: 213003-24

<https://csu.gov.cz/produkty/inovacni-aktivity-podniku-20202022>

Ostatní publikace obsahující kapitoly z oblasti VTÍ:

Statistická ročenka České republiky 2024 - Kapitola 23. Věda, výzkum a inovace; Kód: 320198-24

<https://csu.gov.cz/produkty/statisticka-rocenka-ceske-republiky-2024>

Krajské ročenky - Kapitola 19. Věda a výzkum

<https://csu.gov.cz/produkty/srovnani-kraju-v-ceske-republice-2024>

Zaostřeno na ženy a muže 2023 - Kapitola 8. Věda a technologie; Kód: 300002-23

<https://csu.gov.cz/produkty/zaostreno-na-zeny-a-muze-2023>

Statistika & My – měsíčník Českého statistického úřadu

Analýzy z oblasti vědy a výzkumu: <https://statistikaamy.csu.gov.cz/vyzkum-a-vyvoj>